

Posudek na bakalářskou práci Terezie Tuhé: Změny v pojetí dětství a rodičovství: Život s handicapovaným dítětem z pohledu rodiny. Univerzita Pardubice 2020.

Autorka se ve své práci soustředí na změny rolí v rodině, ke kterým dochází v souvislosti s narozením a výchovou handicapovaného dítěte. Nejprve vymezuje pojmy týkající se postižení, zabývá se normativitou z perspektivy sociálního konstruktivismu a stigmatizací např. s využitím pojetí Ervinga Goffmana. Konstruktivismus se promítá i do výzkumné otázky („Jak se konstrukce rodinných rolí a procesu výchovy proměňuje s narozením handicapovaného dítěte a jakou roli při tom hrají vlivy sociálního okolí (neformálních sociálních sítí či institucí)?“), v práci by však mohl být použit/využit ještě důsledněji. Autorka popisuje příchod dítěte do rodiny a na základě literatury porovnává fáze, kterými si rodiče procházejí směrem k přijetí dítěte. Dále svoji pozornost obrací k přijetí dítěte širší rodinou a společností celkově. Literaturu, ze které čerpá, vhodně včleňuje do textu a do kapitol postupně přidává i svoje terénní zkušenosti.

Autorka píše svoji práci z unikátní pozice sourozence osoby s handicapem, a tak je částečně její práce i autoetnografií. Tato pozice autorky je dobře zreflektována a do práce začleněna. Možná i vzhledem k této zkušenosti přistupuje k tématu s citlivostí. Celkem autorka hovořila se zástupci čtyř rodin a v rámci nich provedla pět rozhovorů – tři s rodiče a dva se sourozenci (jeden z nich byl sebereflexí). Blízké vztahy s informanty jí umožnily do práce začlenit i pozorování. Výsledná data člení do kapitol věnujících se diagnóze, pohledu na nové role z hlediska rodičů, sourozenců, blízkých osob a společnosti. Zabývá se rovněž institucemi, se kterými se rodiny setkávají – ranou péčí, mateřskou školou, základní školou a stacionáři. Závěrem poukazuje na to, že rodiny se s příchodem dítěte smířily a proměnou prošly především role matek, které se často stávají celoživotními pečovatelkami. Sourozenci dětí s handicapem mají trochu odlišné dětství dané menší intenzitou péče, kterou jim rodiče mohou věnovat, a vyrovnávají se se situacemi přijetí svého sourozence společností a kamarády. Dětství dětí s postižením je vázáno na častější kontakt se zdravotnickými institucemi či sociálními službami. V případě mateřských školek a škol zaznamenává autorka i řadu negativních situací, pozitivně naopak informanti hodnotí službu rané péče, která významně pomáhá s přijetím nových rolí.

Autorka cituje vhodně, z hlediska citací jsem nedohledala v literatuře jen odkaz na druhotnou citaci Phillipa Ariése ze str. 18 (odkázáno je jen na zdroj této druhotné citace Morrow 2011), stejně tak Elisabeth Kübler-Rossovou v Jankovském 2006 na str. 20. Práce se čte poměrně dobře, neobratná vyjádření, překlepy či gramatické chyby se objevují spíše výjimečně (např. str. 23 „proto by na ně nemělo být opomináno“, str. 31 „přespala jsem je“, str. 47 „v případě Tomášovi babičky“ – tuto hrubku jsem autorce dokonce už jednou opravovala).

Autorka předložila zdařilou práci, kterou doporučuji k obhajobě s hodnocením jedna mínus, tedy B.

V Praze dně 11. 6. 2020,
Hana Synková